

Секція: Актуальні тенденції розвитку філології: мова, культура, комунікація.
**LINGO-CULTURAL FACTOR IN TEACHING OF UKRAINIAN
LANGUAGE AS THE FOREIGN LANGUAGE IN THE COMPARISON
WITH BULGARIAN LANGUAGE**

*Kuprata Nadiya Yaroslavivna,
PhD in Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of language and psychological-pedagogical
preparation
Odessa National Economic University
Odessa, Ukraine*

**ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ПОРІВНЯННІ З БОЛГАРСЬКОЮ МОВОЮ**

*Купрата Н. Я.,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
мовної та психолого-педагогічної підготовки
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

У процесі навчання української мови як іноземної велику роль відіграє лінгвокультурологічний чинник, міжкультурна комунікація, яка може відбутися за умови правильного розуміння національної культури країни, мову якої вивчає студент-іноземець. Дуже важливо під час навчання української мови як іноземної знайти точки дотику культур, побачити спільні чи відмінні лінгвістичні явища. В Одесі навчаються студенти, як далекого так і ближнього зарубіжжя (Молдови, Румунії, Болгарії). У спілкуванні носіїв однієї мови змістовний контекст визначається при належності суб'єкта до певної лінгвокультури. Людина, вихована в умовах однієї лінгвокультури, не тільки «монокультурна», але й лінгвоцентрична. Студент, який почав вивчати українську мову, вже має сформовану картину світу, в яку вписана рідна мова з притаманною їй системою значень. Завдання викладача показати, як знайти у новій мові відомі з дитинства значення, побудувати систему знань. І як показує практика, лінгвокультурологічний чинник має вирішальне значення, бо тільки збагнувши культуру народу, студент може швидше розібратися в фонетичних, граматичних явищах даної мови.

Розглядаючи тему «Словотвір іменників», студенти також помічають схожість болгарської і української мов. Звертаємо увагу на суфікси (болгарською мовою - наставки):

болгарською мовою:	українською мовою:
море - моряк (мор-як)	море - моряк (мор-як)
риба - рибар (риб-ар)	риба - рибак (риб-ак)
цар - царица (цар-ица)	цар - цариця (цар-иця)
беден - бедняк (беди-як)	бідний - бідняк (бідн-як)
мъдър " мъдрец (мъдр-ец)	мудрий - мудрець (мудр-ець)

Коли студенти починаючись вчити українську мову як іноземну, то перше осмислення і узагальнення іншомовного матеріалу виходить за законами рідної мови, про що студент може зразу і не здогадуватись. Щоб не виникло протиріч та фосилізації, викладач може зразу на лінгвокультурологічних прикладах показати схожість і відмінність мов. При цьому важливо щоразу підкреслювати, що кожна мова - це чітка, налагоджена система, яка функціонує за власними внутрішніми законами. Лінгвокультурологічний підхід при вивченні іноземної мови має вирішальне значення, бо такий підхід формує мовну свідомість, в якій легко починають функціонувати рідна та іноземна мови.

Пряме і переносне значення слова в болгарській та українській мовах – прекрасний приклад такого функціонування.

Водата се изливаше в каменно корито.

Жестокият човек има каменно сърце.

Сестра ми има златна гривна.

Майка ми има златно сърце.

Наведемо приклад прямого і переносного значення слова в українській мові.

Не підем ми волошки рвати ніколи вже.

На призьбі ти сидиш совою і серце рвеш,.. (О.Олесь) [5]

Горить горобина на білім листку. (І.Драч) [1]

Горіла сосна, палала, плакала
дівка, ридала...(Укр народ.пісня).

Ми навели приклади граматичних явищ болгарської та української мов, які співпадають. Проте ці мови різні і мають серйозні лінгвістичні відмінності. Наприклад ,в українській мові є інфінітив, у болгарській немає. У болгарській мові є три дієвідміни, які визначаються за останньою літерою форми однини третьої особи теперішнього часу:

- 1) е: чете – читає, пише – пише;
- 2) и: говори – говорить, мълчи – мовчить;
- 3) а/я: иска – шукає, стреля – стріляє [7].

Українська мова має дві дієвідміни, які визначаються суфіксами третьої особи множини:

I – уть, -ють : читають, пишуть;

II – ать, -ять : говорять, мовчать.

Болгарська мова має 9 часових форм, а українська –лише 3 форми часу (теперішній, майбутній, минулий).

Цікавим є той факт,що у болгарській мові велику смислову роль у реченні відіграють не закінчення слів,як в українській та російській мовах, а прийменники (як в англійській мові).

Порівняйте:

Шевченко –великий український письменник.

Шевченко е велик украинськи писател.

«Заповіт» написаний Шевченком.

«Заповіт» е написан от Шевченко.

Як бачимо, в українській мові є узгодження прикметника з іменником.

Завдання будь-якого навчання полягає в тому, щоб інтерес до вивчення мови зберігся не тільки у процесі навчання, а й після закінчення курсу

навчання, щоб людина могла самостійно удосконалювати своє володіння іноземною мовою.

Як показує досвід, високих результатів можна досягти тільки у тому випадку, коли студентам пропонується чітка, цілісна система лінгвокультурологічного матеріалу, а ще краще, коли викладач зуміє порівняти, «злити» воєдино або розмежувати граматичні явища обох мов.

Необхідною умовою досягнення справжнього розуміння і засвоєння української мови як іноземної є сумлінне ставлення до культури українського народу, до мовознавчих витоків.

Список використаних джерел:

- 1 Іван Драч. Література. Кінематограф. Політика : біобібліогр. покажч. / ДЗ «Нац. парлам. б-ка України» ; упоряд.: Г. В. Волянська, Л. А. Кухар ; авт. нарису Л. Б. Тарнашинська. – К. : Основа, 2011. – 532 с. : іл. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 14).
2. Пашов П., колектив,Съвременен български език.- София.- 1974. -119 с.
3. Славова Л.,Петров В., Български език. Помагало за учители на етнически българи в чужина. – Варна.-1992. -176 с.
4. Цветана Македонска. Българско народна поетично творчество.- София.- 1988.- 130 с.
5. Будь мечем моїм (збірка Олеся Олександра). Електронний ресурс:
<http://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=10416>
6. Bulgarian conjugation. Режим доступу:
https://en.wikipedia.org/wiki/Bulgarian_conjugation
7. Bulgarian verbs. Режим доступу:
https://en.wikipedia.org/wiki/Bulgarian_verbs
8. Tense–aspect–mood. Ржим доступу:
<https://en.wikipedia.org/wiki/Tense%E2%80%93aspect%E2%80%93mood>